

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1871 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 1. OKTOBER 1973 • POSTFACH 3, 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 39 • PRES S. FR. 1.00

Kissingerova zimní ofensiva

První dny Valného shromáždění Spojených národů v New Yorku jsou každoročně příležitostí k osobním schůzkám a k výměně názorů mezi shromážděnými ministry zahraničí skoro všech zemí světa. Je to jakási mezinárodní diplomatická burs a ustáleným protokolem a programem. V minulých letech k němu patřilo, že se ministři zahraničí východoevropských států setkávali s americkým ministrem zahraničí, nejprve Deanem Ruskem a později s Williamem Rogersem. Tentokrát však k rozhovorům východoevropských ministrů s novým americkým ministrem zahraničí pravděpodobně nedojde. Nikoli z politických důvodů, nýbrž vzhledem k zvláštním okolnostem, za nichž se Dr. Kissinger ujímá úřadu. Učinil tak nikoli příchodem do ministerstva zahraničí ve Washingtonu, nýbrž projevem ve Spojených národech v New Yorku, což je sice dějinná zvláštnost, ale poněkud nevhodný začátek ministerské dráhy. Dr. Kissinger je ve zřejmé časové tísní, pobyt v New Yorku musí omezit na minimum a kromě nezbytných ceremoniálních recepcí a rozhovorů s velmocenskými reprezentanty si v New Yorku našel čas jen pro setkání s ministry zahraničí důležitých arabských států. V kuloárech světové organizace se tato schůzka pokládá za náznak brzké americké iniciativy na urovnání konfliktu na Středním východě a úřední ministerstva zahraničí ve Washingtonu v té souvislosti už hovoří o Kissingerově zimní ofensivě. Pokud se sovětů týče, ministr Gromyko konferoval s ministry zahraničí a diplomaty východoevropskými, také se setkal se západoněmeckým ministrem Waltem Scheelem. Československý ministr zahraničí Chňoupek se náhodně setkal ve Spojených národech s ministrem Scheelem rovněž. V rozhovoru o běžných problémech západoněmecký ministr vznesl záležitost nových porad o obnově diplomatických styků mezi Bonnem a Prahou. Dřívější porady ztroskotaly o názorový rozpor ve výkladu berlín-

ské dohody. Ministři Chňoupek a Scheel záležitost nevyřešili, ale mluvčí západoněmecké delegace ve Spojených národech oznámil, že se ministr Scheel sejde s Chňoupekem k oficiálnímu rozhovoru ještě jednou později. Schůzka je tedy stále na pořadu. Dohodu čtyř velmocí o Berlíně si vykládá západní Německo jinak než Československo a Polsko. Podle názoru Bonnu je západoněmecká vláda dohodou oprávněna representovat občany západního Berlína ve všech směrech. Naproti tomu Praha a Varšava uvádějí — že smlouva pravomoc západoněmecké vlády omezuje a nevztahuje se například na právní podporu občanů Berlína. Praktické následky sporu vedly v Polsku k tomu, že úřady protestovaly proti zásilce zboží ze západního Berlína, které bylo označeno "Made in West Germany". Poláci také žádali, aby berlínští členové západoněmeckých sportovních týmů, které přijely soutěžit do Polska, vystupovali pod zvláštní vlajkou západního Berlína a nikoli západoněmeckou. Berlínští sportovci a západoněmečtí sportovci rovněž odmítli a odešli účast na soutěži. Scheel a Olszowski spor v New Yorku nerozřešili a dohodli se, že o něm a také o jiných problémech budou dále jednat na příštích poradách, které budou zahájeny 18. října ve Varšavě.

Mír, nejen klid zbraní

První oficiální řeč Henry Kissingera, nového ministra zahraničí USA před Valným shromážděním trvala pětadvacet minut a její celkový obsah byl dosti opatrný a uvažovaný. Podstatou projevu byla výzva stopětatřiceti členským státům Organizace Spojených národů, aby se spojili v úsilí zajistit světu skutečný, trvalý, hluboký mír. Reakce na jeho řeč byla zdvořilá. Netleskali pouze zástupci Číny, Albánie a Kuby. "Spojené státy hledají skutečný mír. Chceme svět, v němž vládne právo a kde základní lidská práva platí pro všechny", řekl mimo jiné nový americký ministr zahraničí.

Politika se pohybuje kupředu také hesly, úmysly. Lidé hodí před sebe velké, snad i vznešené slovo, a jdou za ním, aby je dostihli, aby ze slova učinili skutečnost. Avšak někdy je třeba se zastavit a konstatovat fakta, jak dosud existují. Děle než před rokem, po cestě amerického prezidenta do Moskvy, vystoupila do popředí dvě hesla, dva úmysly: Mír a Evropská bezpečnost. Pokud míru se týká, vyjednávání mezi Amerikou a Ruskem přineslo solidní pokrok. Lidé se už nemusí obávat něčeho, že jednoho dne se probudí do nukleární války. Je-li tomu tak, lidé by za to měli děkovat i na kolencu. Nukleární mír je oběma stranám, západu i východu, přesně k stejnému prospě-

Z a t í m

Ferdinand Peroutka

chu. Mají si být za něj jeden druhému rovnou měrou vděční. Pokud "evropské bezpečnosti" se týká, existují rozkladující okolnosti. Západní noviny celkem souhlasně vypočítávají dosavadní výsledky dlouhého už jednání: sovětské Rusko dostalo, o č od roku 1945 bez přestání usilovalo; jeho nadvláda nad satelitními státy byla mlčky uznána; státy tyto byly beze slov vyloučeny z evropské bezpečnosti; pokud o ně jde, invase je fakt života. Rozdělené Německo bylo uznáno za definitivní. Budou dva německé státy, jak sověty si přály. A západní státníci, jak se praví, se vzdali "některých atitud". Přestali mluvit o svobozemí východní Evropy a o zatlačení sovětské moci do jejich vlastních hranic. Dohromady —

velký to úspěch sovětů. Západ za to dostal . . . Hledáme, co dostal. Je známo, co žádal: žádal volnější, přirozenější styky mezi západními a východními lidmi; srovnání koloběh informací; obměkčení sovětských režimů. Někdy se západní noviny přece namáhají, aby viděly "pozitivní známky uvolnění ve východní Evropě". Tu pak uvádějí, že jedněm novinám ve Varšavě — jedněm — bylo dovoleno vycházet bez předběžné censury. Vyšlo však dodatečně najevo, že censura byla nahrazena osobní odpovědností redaktorů: redaktory čeká trest, kdyby do novin propustili něco jiného než režim má na mysli. To je stav pro redaktory horší, osobně riskantnější než předběžná censura. (Pokrač. na str. 3)

KUDY PŮJDE ŠVÉDSKO?

Otázka dalšího vývoje největšího skandinávského státu není vlastně otázkou po vývoji politickém. I když poslední volby připojily i tuto zemi do řady evropských států, v nichž se obyvatelstvo těžko rozhoduje pro tu či onu velkou politickou stranu (nebo koalici), přece není pochyb o tom, že Švédsko zůstane i nadále demokratickým státem západního typu. Jeho vývoj i současný stav však z něho dělá jistou výjimku, jejíž charakteristické rysy si stojí za to připomenout.

Nejdříve fakta k rozpomenutí: Švédsko je podnes konstituční monarchie, v níž má ovšem král pouze omezené pravomoci; teď po smrti Gustava VI. Adolfa bude mladý, teprve 27-letý Karel XVI. Gustav vykonávat už funkce pouze reprezentační. 8 milionům obyvatel vládne už víc než 40 let sociálně-demokratický kabinet s poválečnými ministerskými předsedy Erlanderem a Palmem. I ve Švédsku nastal v posledních letech velký přesun obyvatel

z venkova do měst (z nichž připomeňme hlavní město Stockholm, dále pak Malmö, Göteborg a Norrköping.) Ještě v roce 1930 pracovalo v zemědělství 34% obyvatel — pro srovnání: stejně procent ve službách a správě, 32% v průmyslu a živnostech. Po čtyřiceti letech se obraz prudce změnil: v zemědělství zůstalo pouze 9% lidí, průmysl vzrostl na 40%, služby a správa na 51%. Tento vývoj v zemi, která od počátku minulého století nezažila na svém území válku a podnes stojí v přísné neutralitě stranou bloků, způsobil prudký vzestup životní úrovně ještě dávno před ostatními průmyslově vyspělými státy západní Evropy. Sociálně-demokratická vláda přitom stále trvala na tom, aby materiální rozvoj průmyslu, techniky a spotřeby provázely zlepšující se sociální služby, pro všechny obyvatele země stejné a dosažitelné. To se především v poválečném rozvoji podařilo.

Švédsko stojí dnes v Evropě v čele tabulky hrubého ná-

rodního důchodu, kterým lze nejlépe změřit "bohatství" státu. Ovšem téměř 42% tohoto důchodu pochází z daní a sociálních odvodů (pro srovnání: v západním Německu . . .)

ŠTĚASTNÝ NÁVRAT!

S rozlícenými koleny, mírnou závratí a s pocitem, že mají strašlivě těžké tělo — vrátili se na matičku Zemi tři američtí astronauti, posádka Skylabu 2. Padesát devět dní, jedenáct hodin, devět minut a čtyři vteřiny strávili ve Vesmíru, v beztlakovém prostoru, kde jsou pohyby vláčné a andělsky měkké, aby na sobě, pro lidstvo, zjistili, bude-li člověk moci žít a pracovat dlouhou dobu za oněch nezemských podmínek, po dobu několika měsíců, snad roku, čas, za který by kosmická loď mohla doletět třeba na Mars. Odpověď na tuto otázku není dosud jasná, ale dvouměsíční pobyt astronautů mimo Planetu přinesl spoustu studijního materiálu.

O ČESKOSLOVENSKU

Sacharov píše kongresu USA

Konec omezení dopravy

K 15. září bylo z čs. strany zrušeno omezení při překračování hranic pro soukromé cesty s Rakouskem. Toto omezení platilo — od 4. května, čtyři a půl měsíce a znemožnilo prakticky veškeré soukromé cesty do Rakouska v hlavní turistické sezóně. Původním důvodem omezení byla epidemie dobytčí slintavky a kulhavky, která se ovšem do Rakouska dostala před tím z Maďarska.

Filosofové na kongresu

V čele čs. delegace na 15. světový filosofický kongres, který se konal v bulharském městě Varně, byl člen — korespondent Čs. akademie věd Radovan Richta. Richta — který se krátce po roce 1969 přiznal k Husákovu režimu — tu jako jediný zastupoval nejdejší nadějnou generaci čs. filosofů, činných do srpna roku 1968. Posláním čs. delegace na kongresu, jehož hlavním tématem byly souvislosti mezi vědou, technikou a člověkem, mělo být (jak říkala úřední zpráva) "vyvracet buržoazní výmysly o údajné likvidaci společenských věd v Československu".

Století Maxe Švabinského

V tisku i na shromážděních umělců bylo oslaveno 100. výročí narození národního umělce Maxe Švabinského — známého českého malíře a kreslíře. Kromě velkých pláten proslavil se především řadou portrétů, také Mikoláše Alše, Ladislava Riegra — T. G. Masaryka a F. X. Šaldy. Kroměřížský rodák zemřel v Praze v roce 1962. Čs. pošta vydala k letošnímu výročí sérii pěti známek s reprodukci jubilejních děl.

Intercontinental za rok

V srpnu roku 1974 mají přijít první hosté do pražského mezinárodního hotelu Intercontinental, který v rámci stejnojmenného hotelového řetězce se sídlem v New Yorku (s napojením na leteckou společnost Panam) buduje čs. Čedok. Po ročním jednání byl na podzim roku 1967 schválen projektový úkol a započaty pozemní práce. Od

té doby prošla stavba mnoha peripetemií a nyní má být na základě mnohostranného závazku různých firem konečně dokončena. Hotel bude mít přes 400 dvoulůžkových pokojů, přičemž rohové lze sdružovat do apartmá. V posledním patře pak jsou apartmá prezidentské a ředitelské. Na stavbě se podílí 98 tuzemských i zahraničních dodavatelů.

Sjezd geologů

V Bratislavě se konal sjezd Karpatsko-balkánské geologické asociace, kterého se zúčastnilo skoro 500 delegátů z východoevropských zemí — včetně Jugoslávie — a z dalších 12 států, sdružených v této mezinárodní organizaci.

Operace oči

V Hradci Králové se sešel 37. celostátní sjezd Čs. oftalmologické společnosti, který tentokrát jednal především o nových poznatcích při operacích šedého a zeleného zákalu a o operacích sítnice. Jednání se účastnili i experti z Polska, Jugoslávie a východního Německa.

Konec tluček

První proudové dopravní letadlo v majetku Čs. aerolinií — sovětský letoun TU 104 — dosloužilo. Po 17 letech nasazení bylo umístěno ve stálé expozici letectva a protivzdušné obrany Vojenského muzea v Praze-Kbelích. Generální ředitel Čs. aerolinií Miroslav Eliáš při té příležitosti řekl, že park ČSA se obnovuje sovětskými stroji typu IL 62 a TU 124, k čemuž přibudou v dalších letech typy TU 154 a JAK 40. Iljušinova konstrukční kancelář prý pracuje na airbusu pro 350 cestujících s názvem IL 86.

Castro v Praze

Na zpáteční cestě do Havany — po návštěvě některých afrických a asijských zemí — se po mezipřistání v Indii zastavil v Praze kubánský ministrský předseda Fidél Castro. Během asi jen tříhodinového pobytu stačil povečeřet s Husákem a členy stranického vedení a udělit řediteli Čs. televize interview. Oznámil v něm kromě jiného, že čs. zbraně byly první, které kubánské revolucionáře dostaly do ruky, když se chystali svrhnout předcházející režim.

Jak známo, americký senát jednomyslně odhlasoval rezoluci, odsuzující pronásledování dissidentů v Sovětském svazu. Popudem k tomu bylo, mimo jiné, mimořádné státní vystoupení deon představitelů sovětské intelektuální opozice, nositele Nobelovy ceny za literaturu, spisovatele Alexandra Solženicyna a otce sovětské vodíkové bomby vědec Andrej Sacharov. (Podle posledních zpráv z Moskvy požádal Sacharov své přítele na Západě, aby pomohli jeho ženě a dětem odejít ze Sovětského svazu, kde je jejich život ohrožen. Sám prý navrhuje o pozvání Princetonské university, ale zatím hodlá zůstat v Moskvě a pokračovat tam v boji za demokracii.) Andrej Sacharov šel ve své osobní angažovanosti a statečnosti tak daleko, že poslal otevřený dopis americkému kongresu. Přimlouval se v něm za přijetí doplnku zákona, jak jej navrhuje senátor Jackson. Jde o to, aby amer. vláda vázala své ekonomické a jiné styky se Sovětským svazem na porolení sovětské vlády svým občanům židovské i nežidovské národnosti emigrovat. Zde je text Sacharovova dopisu:

V době, kdy kongres diskutuje o základních otázkách zahraniční politiky, považují za svou povinnost vyjádřit svůj názor na jeden z těchto principů — na ochranu práv na svobodu pobytu v zemi podle vlastního výběru. Toto právo bylo vyhlášeno Spojenými národy v roce 1948 v Deklaraci lidských práv.

Jestliže každá země má právo vybrat si politický systém, pod nímž chce žít, platí to tím víc o každém jednotlivci. Země, jejímž občanům je toto minimální právo odíráno, není svobodná, i kdyby pouze jediný z jejích občanů chtěl tohoto práva využít.

Avšak, jak víte, v Sovětském svazu jsou stovky tisíc občanů — Židé, Němci, Rusové, Ukrajinci, Litevci, Arméni, Estonci, Lotyšci, Turci a členové dalších etnických skupin, kteří chtějí opustit zemi, a kteří se po léta, ba po desetiletí pokoušejí využít tohoto práva za cenu nekonečných obtíží a pokořování.

Víte, že vězení, pracovní tábory a ústavy pro choromyslné jsou plné lidí, kteří se pokoušeli využít tohoto svého legitimního práva. Jistě znáte jméno Lotyš Simase Kudirku, kterého americké úřady vrátili na sovětskou loď, znáte jména obžalovaných v leningradském procesu s únosci letadla v roce 1970, víte o obětech u Berlinské zdi. Je však mnohem více obětí, o kterých se neví. Nezapomínejte ani na ty . . . !

Po desetiletí se Sovětský svaz vyvíjel za podmínek nesnesitelné izolace, což přinášelo ty nejhanebnější podmínky. I jen částečné zachování těchto podmínek bylo by nesmírně nebezpečné pro veškeré lidstvo, pro meziná-

rodní důvěru a zmírňování napjetí.

Vzhledem k výše uvedenému, apeluji na kongres Spojených států, aby podpořil Jacksonův návrh zákona — který po mém soudu a podle názoru jeho sponsorů, je pokusem o ochranu práva na emigraci v zemích, které hodlají navázat nové a přátelštější styky se Spojenými státy.

Jacksonův návrh se stává ještě významnějším ve světle faktu, že svět právě vstupuje do období nového jednání o zmírňování mezinárodního napjetí a kdy je tak neobyčejně důležité, aby se toto ubíralo správným směrem. Toto je základní problém, jdoucí daleko za otázku emigrace. Jestliže se někdo domnívá, že Jacksonův návrh by mohl podminovat něčí osobní anebo nějakou vládní prestiž, mýlí se. Jeho

O. K. pro Chile

Spojené státy oficiálně uznaly novou chilskou vládu, vojenskou juntou, která provedla 11. září v Chile převrat, při němž zahynul prezident Allende. Také Panama, Haiti a Venezuela uznaly nový chilský režim. Tento naopak okamžitě přerušil diplomatické styky s Kubou a Severní Koreou. Tvrdí, že obě tyto země se vměšovaly do chilských záležitostí. Sovětský svaz přerušil s Chile diplomatické styky několik dní po převratu, když se ukázalo, že vojenská junta má situaci pevně v rukou. Nová chilská vláda vyslala do Spojených států delegaci se žádostí o několik lodních nákladů chlebového obilí. V celém Chile jsou už delší dobu fronty na chleba.

podmínky jsou minimální a nejsou ponižující. Nepředstavuje vměšování do vnitřních záležitostí socialistických zemí, představuje pouze obranu mezinárodního práva — bez kterého nemůže existovat vzájemná důvěra.

Přijetí takového doplnku zákona v žádném případě nemůže být hrozbou sovětsko-amerických vztahů. Naopak, odstranilo by nebezpečí, že zmírňování napjetí ustrne na mrtvém bodě.

Je zcela nesmyslná námitka, že přijetí doplnku by snad vyvolalo jakýsi výbuch antisemitismu v SSSR a překazilo židovskou emigraci. Tento názor je zmatený, — snad z nevědomosti o SSSR. Vždyť otázka emigrace se netýká pouze Židů. Ostatně situace oněch Židů, kteří se marně snažili emigrovat do Izraele je dosti tragická a bude ještě beznadějnější — jestliže Židé v SSSR zůstanou závislí na "demokratickém" přístupu anebo "lidskosti" sovětské agentury — která vydává víza. Anebo se někdo domnívá, že takzvaná "tichá diplomacie" může udělat víc než pomoc k emigraci jen několika jednotlivcům z Moskvy a jiných sovětských měst?

Zanedbání politiky principiálnosti bylo by zradou na tisících Židů a nežidů, kteří chtějí emigrovat, na tisících lidí v pracovních táborech a blázcincích, na obětech Berlinské zdi.

Odmítnutí návrhu by vedlo k ještě ostřejšímu pronásledování ideologických odpůrců režimu. Rovnálo by se úplné kapitulaci demokratických zásad před vydíráním a násilím. Následky takové kapitulace pro mezinárodní důvěru, zmírňování napjetí a celé budoucnosti lidstva se dají těžko předvídat. Vyjadřuji naději, že kongres Spojených států, zřetelíc vůli amerického lidu, a jeho tradiční lásku k svobodě, si uvědomí svoji historickou odpovědnost před lidstvem a najde sílu se povznést nad dočasně a škodlivé komercialistické a prestižnické uvažování.

Doufám, že kongres podpoří doplněk zákona, jak jej navrhuje senátor Jackson. Moskva, 14. září 1973.

Andrej Sacharov

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace lehký unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Neměli vám osud bývalé vlastní hostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříháte a zašlete na adresu: AMERICKÉ LISTY, Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz. Přihlašují se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovním složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nekladící se škrtnutí. Roční předplatní S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočítat v jiné měně. Předplatné je možno převést i bankovním převodem. Roční předplatní S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočítat v jiné měně. Předplatné je možno převést i bankovním převodem. Iměno: Adresa:

Zatím...

(Dokončení z 1 strany)

Nebo západní noviny označují, že v Maďarsku došlo k uvolnění: některé maďarské noviny diskutují nedostalky bytové politiky otevřeněji než bylo dříve dovoleno. Fakt, jež západní noviny všech směrů tím nebo oním způsobem vyslovují, je ten, že západ zatím nedostal nic. Dostal právo — nebo povinnost — aby v nejširším rozsahu obchodoval se sověty — dodával jim kapitál a technologické vědomosti. Ale v červenci na konferenci v Helsinkách zahraniční ministr sovětů Gromyko z několika důvodů pojednou ohlásil jménem své vlády, že je úkolem evropské bezpečnostní konference hledat „jak ulehčit styky a svobodnější koloběh informací všeho druhu“. Sledujme, co se dále dělo. Pan Gromyko jsou jedna ústa sovětů, ústa diplomatická. Druhá ústa sovětů jsou širší, jsou to projevy sovětských teoretiků, státních a stranických funkcionářů, generálů, úvodníků v Pravdě, dopisy „prostých dělníků“, resolute školní mládeže, projevy sovětské Akademie věd a sovětského Svazu spisovatelů a všechno, co noviny ruské i satelitní píší. Tato druhá ústa praví: „Nikdy!“ k tomu, co Gromyko v Helsinkách prohlásil. Nic nebude hledáno a ulehčováno. Cestování nebude uvolněno. Informace dále budou podléhat přísnému výběru. Občané nechť se ve vlastním zájmu varují styky s cizinou. Kdysi ruský student napsal kolegovi, který se na chvíli nějakým způsobem dostal na západ: „A přivez mi básně Apollinairovy a barevnou košili ze Švédska.“ Něco takového, praví druhá sovětská ústa, je příklad toho, co nemá být, známka toužení, jaké v sovětech nesmí zdolmáčet. To je nevlastenecké. Vlastenecké je uzavřít mysl, nečíst všechno, co někde vyjde, nepít se po tom a neshánět švédskou košili, když je dost košíl domácích. To je kosmopolitismus.

Řekněme krátce: od července, kdy Gromyko v Helsinkách ohlásil jakési liberálnější tendence, režim doma naopak zpřísněl, ještě více občanům vyhrožuje. Snad nebude nikdy rozluštěno — proč Gromyko tak promluvil. Doma s tím neměl štěstí. Sovětské noviny prostě mlčely, neuveřejnily jeho projev. Sovětské občane nemají právo vědět, co jejich zahraniční ministr říká. Je-li tomu tak, nemají ovšem právo ani na mnoho jiného, a vyhlídka na uvolnění informací může být pokládána za beznadějnou. Za sověty mluví dvě ústa, každá jinak a k někomu jinému. Sověty klidně ponechávají západním pozorovatelům, aby si to srovnali v hlavě, jak dovedou.

Tři sovětské vůdce již navštívili Ameriku. Chruščov se dostavil, jaký byl, čilý, bujarý, lidový, spontánní, všechno chtěl vidět a o všem se hádat. S balkonu sovětské misse polemisoval s lidmi na ulici. V Hollywoodu se přel o to, co je dovoleno s hlediska slušnosti. Ve schůzi Spojených národů pokřikoval — zul botu a bušil ji do pultu před sebou. Kosygin přišel také, jaký je, zdvořilý a zdržlivý. A Brežněv... Pro Čechoslováky Brežněv je ponurá postava v jejich dramatu. Ale bylo to, jako kdyby známý tragický herec pojednou vystoupil v lehké společenské komedii. V Americe vystoupil Brežněv dosud neznámý. Rozvinul všechnu veselou srdečnost, jakou mává ten, kdo něco nabízí nebo žádá. Bylo podáváno šampaňské. Brežněv měl úsměv pro každého, silně potřásl každou nataženou rukou, dal se strhnout až k tomu, že poklepal lidem na rameno, jak se děje mezi důvěrnými přáteli. Nebo se nedal k ničemu strhnout a přijel s programem klepat na ramena. Zvědaví novináři v Moskvě dávali pozor, jaký bude, až se vrátí domů. Referovali pak, že Brežněvova rážová, na všechny strany otevřená nálada se „stala minulostí“, jak pravili, a Brežněv ze ihned zmizel za clonou tajemnosti, která ho chrání před pohledy veřejnosti. Mimo to referovali, že po jeho návratu ideologický boj, od něhož sověty nechťji upustit, se stal ještě zřejmějším a viditelnějším.

Tři sovětské vůdce, kteří navštívili Ameriku, měli různé přirozené povahy nebo měli různé metody. Otázka je, zda je spojoval nebo ne spojoval společný, trvalý cíl. Na to lze odpovědět teprve tehdy, až se, je-li to možno, odhadne s určitou pravděpodobností, jakou posici zaujímá marx-leninismus v myšleních sovětů, jaké povinnosti a cíle ukládá těm, kdo se prohlašují za věrné leninisty. Toto je staré naše thema, je hož zbavit se, něco nám brání. Bývalý americký zahraniční ministr Dulles jednou diskutoval věci se svým pobochníkem, který byl pověřen speciálním úkolem studovat americko-ruské vztahy a vykládat je. Dulles napadlo zeptat se, zda tento úředník čelí Leninovy „Problémy komunismu“. Úředník bez velkých rozpaků odpověděl, že nikoli. Na to Dulles jej s jeho funkce sesadil. Nevědíme v čem přehnaný trest. Studoval sovětskou zahraniční politiku a neseznámil se s tím, co možná je jejím základem, je zastavit se v myšlení na půl cesty, je velké zanedbání. Na západě čas od času vyjde kniha, v níž se tvrdí, že věk ideologií přešel, že ideologie usychají. To mů-

že být pravda o západu, který má v paměti zla, jež ideologie napáchaly, a má k nim velkou nechuť. Ale jak do tohoto obrazu zařadit ten fakt, že sověty každý den, ve všech novinách, ve všech oficiálních projevech prohlašují, že vedou ideologickou válku a nepřestanou ji vést?

Byla by to přílišná smělost, kdyby někdo činil si nárok na to, že lépe zná sověty než ony samy sebe znají. Kdo by rozhodl, že sovětům se jen zdá, že vedou ideologickou válku, kdežto on lépe ví, že také sověty, aniž by to věděly, jsou unášeny proudem odideologisování přes všechno, co o sobě každý den vyhlásují.

V sovětech se zdvihla paměťhodná vzpěra, reprezentovaná jmény Solženicyn a Sacharov. Tito dva muži s největším rizikem se snaží varovat. Zastávají thesi, že skutečné sblížení mezi západem a východem může nastat teprve tehdy, jestliže poměry v sovětech se změní k větší svobodě a demokracii, jestliže sblížení nebude zakládáno jen na konferencích politiků, nýbrž na zájmech západních a východních lidí, kteří by žili ve stejných podmínkách a přáli si totéž. Někdy to působí jako výkřik v tragickém osamocení. Sacharov apeluje na západní politiky, aby uvážili tu možnost, že, až pomohou sovětům zesílit, snad shledají, že vládců v Kremlu jsou více oddáni cíli ovládnutí světa než byl i Stalin. Na to někteří významní politikové západní, zcela zaujatí sblížováním, odpovídají, že tento apel je citově hluboce dojímavý, ale musejí pokračovat v cestě, již nastoupili. Avšak to není podstata problému. Problém není citový, jestliže kdo cítí se Sacharovem a Solženicynem, nýbrž problém je intelektuální, bez ohledu na Sacharova a Solženicyna. Je otázka, zda intelekt něco nevynachává. Zajisté je třeba vším způsobem pracovat pro sblížení, uklidnit svět, zbavit jej nejhorších vyhlídek.

Vším způsobem mimo jediný, který by byl v opuštění vši opatrnosti. Skutečný problém není, zda se sblížoval nebo nesblížovat, nýbrž zda se sblížívat s opatrností nebo bez ní. Myslíme, že je to dosti primitivní požadavek na intelekt, aby nezapomněl, že vždy existují dvě možnosti. Dilo se podaří nebo nepodaří. Intelekt může říci s naprostou určitostí, že se podaří. Je jeho povinností se starat, co pak, kdyby sblížení se nepodařilo, kdyby bylo odhaleno jako marná jedné strany. Co by zbylo pak, kdyby ostražitost byla zanedbána? Zbylo by stát nahý v studeném větru historie.

KAM PŮJDE ŠVÉDSKO?

(Dokončení se str. 1)

mecku je to téměř 36%, v USA skoro 30%. Ve Švédsku se platí ze mzdy a z příjmu nejprogresivnější daně na světě, takže např. lidé s ročním příjmem 60.000 švédských korun (asi 14.500 dolarů) berou čistého platu jen o něco víc než polovinu této sumy. Ovšem zaměstnanec s dvěma dětmi a s příjmem pouhých 10.000 korun ročně dostane od státu 6000 korun přídavků na děti a na byt. Přitom nerozhoduje, zda rodiče dětí žijí v manželství či nikoli. Švédská snaha po rovnosti (na níž je založen celý dlouholetý vládní program) zasahuje i do těchto oblastí. Politologové a sociologové připisují vůbec úspěch švédského sociálního systému kromě objektivních příčin i subjektivním vlastnostem Skandinávů, kteří se rádi podřizují kolektivním opatřením a mají vyvinutý smysl pro rovnoprávnost. Touha po bezpečnosti, po zajištění průběhu života jim dává zapomenout na různé jiné strasti, jímž jsou v této „blahobytné diktatuře“ vystaveni. Myslí se tím hlavně — v západním slova smyslu — nedostatek příležitosti pro vlastní iniciativu a z toho plynoucí prospěch. V tomto ohledu je asi tzv. švédský model nepřenosný na jiné země, protože spojuje sociální výhody s určitým omezením osobností, s nutností podřizit se potřebám národního kolektivu.

Jako další příklady pokračujících sociálních služeb lze uvést především školství — zdravotnictví a penzijní pojištění. Veškeré školy — základní a střední — jsou pro všechny děti zdarma, včetně polední stravy. Jejich systémem umožňuje jak přípravu pro vysokou školu, tak pro praktické zaměstnání. Vysokou školu už si musí mládí lidé platit; studují ovšem formou úvěru, který pak státu po třetím roce zaměstnání začínají (podle výše platu) splácet. Lékařské i nemocniční ošetření hrají v plné výši nemocenská pojistovna. Pečováno je o každého stejně. Tím

pádem nastává ovšem stálá tláčenice o nemocniční lůžka a čekání na některá speciální vyšetření i ošetření. Lidé si stěžují i na „lovárny na zdraví“, kde je nemocný jen „případ“ a nikoli člověk. Byrokratická přesnost tohoto zdravotnictví má ovšem i své klady. Nikde na světě není například kojenecká úmrtnost tak nízká jako právě ve Švédsku.

Další životní záruka zní: ve stáří nikdo hladý neumře. Počínaje 67. rokem života se vyplácí nejméně 6500 korun roční penze (manželé dostávají 10.000 dohromady). To je tzv. sociální minimum, k němuž se pak připočítávají přírůstky podle odpracovaných let a výše platu. Plné výše penze lze dosáhnout po 30 pracovních letech, kdy z základu přibude 60 procent průměrného výdělku. Ti, kteří pobírají jen minimum — bydlí ovšem téměř zdarma v sociálních bytech, většinou velmi dobře vybavených. Mírně chodem: v bytové výstavbě Švédsko proslulo i v západní Evropě jako vzor. Staví se velkoryse, s ohledem na přírodu, s vědomím nutných služeb pro obyvatele. I když dnes nároky stoupají (nikdo nechce bydlet ve velkých sídlištích, od jejichž výstavby se také upouští), přesto je švédská bytová kultura, i co do vnitřního zařízení a celkového vkusu, příkladná.

Hrob M. R. Rilka

Počátkem roku prošly čs. tiskem zprávy, že při stavebních pracích byl poškozen hrob pražského rodáka, německy píšícího básníka Rainera Maria Rilka, pochovaného na hřbitově ve švýcarské vesnici Raron ve Wallisu (Rilke tu v r. 1926 zemřel). Podle zpráv architekta Ca-china v tamním tisku nic poškozeno nebylo. Hrob byl naopak pietně opraven, a to za spoluúčasti dnes ve Švýcarsku žijícího českého architekta Jiřího Kotláře. I na opravách přilehlého kostela se spolu s ním účastnila zkušená restaurátorka Helena Matoušová z Basileje.

DENVER

FORD DEALERSHIP NEEDS
EXPERIENCED
LINE MECHANICS

- Enjoy Mile-High Living — Minutes From The Mountains
- 4-Day Work Week—Time For Family and Recreation!
- Profit Sharing Plan • Paid Vacations •

- Top Earnings and Many Other Company Benefits •
- Send complete resume (and picture, if possible) to Neil Anderson,

FORDLAND

11000 W. COLFAX AVE
DENVER, COLO. 80215
OR PHONE (303) 237-2751

O pozůstalostech a dědictvích v USA a ČSSR

Charles Evan

Přicházíme teď k našim čtenářům s materiálem, o který budou mít nepochybně zájem, a který jim bude jistě užitečný, když ne hned, tedy později. Proto také jej otiskujeme na pokračování a tak, aby si jej zájemci mohli vystříhnout a uložit.

Autorem tohoto cenného, důležitého materiálu je profesor právnické fakulty Newyorské university a newyorský advokát, Charles Evan. Soukromoprávní otázky v mezinárodním hospodářském styku jsou částí oboru, jež vyučuje a o němž uveřejnil řadu studií. A do toho spadají také pozůstalosti a dědictví.

(Pokrač. z min. čísla)

Snad se můžete tázat, jak se takovéto vám neznámé osoby mohou dovědět o vaší pozůstalosti? Odpověď je ne-jen, že se mnozí o to zajímají, ale hlavně, že při žádosti o projednání pozůstalosti, a tu mám na mysli žádost o "probate" (schválení poslední vůle), nebo není-li poslední vůle, ustanovení "administrátora" (to jest zákonného správce pozůstalosti) musí být uvedena jména a adresy příbuzných, kteří by byli zákonnými dědici, kdyby zde nebylo testamentárních dědiců ustanovených v platné poslední vůli. Všem takovýmto příbuzným musí být doručena "citation", uvědomující je o řízení a o právu podat námitky. Osobám známého pobytu, kromě jiných opatření, a nezletilým, jest ustanoven zvláštní opatrovník. Pro zjednodušení zahrnu "Public Administrator-a" mezi druh opatrovníků. Obvykle takovíto opatrovníci jsou zastoupeni advokáty. V Československu

vzhledem k devisovému a jiným předpisům, zpravidla osoba tam usdlá, která případně může mít nárok na pozůstalost, nebo její část, jest poukázána na Právní Poradnu č. 1 v Praze, která má advokáty (americké advokáty) zde ve Spojených Státech. Tito advokáti pak zpravidla dostanou velmi širokou plnou moc od osoby usdlé v Československu. Takováto osoba se zaváže zaplatit z výtěžku (dědictví) těmto advokátům odměnu (někdy to bylo 24%). Tito advokáti přirozeně mají velkou agendu v takovýchto pozůstalostech s dědici z Československa (nebo Polska, Sovětského Svazu, Bulharska, atd.) vstoupí za takovouto osobu do pozůstalostního řízení a domnívají-li se, že může mít nárok na majetek, nebo jeho část, tento nárok uplatňují. Mohou podávat námitky, žádat o okamžitý převod zděděného majetku do Československa a pod. To vše se stane částí soudního řízení a otázkami, o nichž rozhodne soud.

Pokud jde o druhou otázku, jak a kdy bude proveden převod zdejšího majetku — který osoba v Československu zdělila do Československa (po zaplacení odměn zdejším advokátům československých dedičů, jestliže vstoupili do řízení), opět narážíme na mnoho problémů. Zde přichází v úvahu hlavně dlouholeté (byť i znovelisované) ustanovení newyorského zákona, ustanovujícího v podstatě, že tam, kde se zdá, že by dědic (beneficiary) neměl plný prospěch (zákon používá slov "benefit or use or control of the money or property") zdejšího majetku, může soud naříditi, aby podíl byl zadržen a uložen pod dozorem soudu ve prospěch dědice. Soud pak může vydávat nařízení o jeho převodech. Zákon dokonce uvaluje důkazní břemeno o tom, že cizí dědic bude mít takovýto prospěch, na cizozemského dědice. Podobné, nebo jiné ochranné předpisy, či omezení mají i jiné státy v USA. Ale v soudní praxi byl průběhem času shora zmíněný předpis a okolnosti, které přicházely v úvahu — vykládán soudy v různých dobách různě. Někdy šla rozhodnutí takřka z extrému do extrému.

Asi do doby kolem roku 1964 bylo nutno počítat s tím, že soud asi nepovolí žádné převody do Československa, a že peníze budou uloženy zde ve prospěch československého dědice pod soudním dozorem. Ale i v této době mnoho osob zde usdlých za svého života podporovalo a chtělo podporovat některé z příbuzných v Československu. Činily to na příklad zasláním balíčků, nebo jinak, a když byla v Československu uvalena na takového zasilky vysoká cla, přes "Tuzex" (který po náhlém skončení podobné činnosti "Darexu" byl založen roku 1958 a od té doby několikrát přetvořen.) O takovýchto převodech se zmiňuji níže.

V mnoha případech, krajané zde usdlí, kteří chtěli zanechat nějaký prospěch dědicům v Československu, ale kteří si nepřáli ani jednorázový převod do Československa, ani úplně zadržení zde, ani zastavení podpory, kterou za svého života posílali nějakým způsobem, se snažili učinit různá opatření, z nichž některá níže popisují. Ale, dříve než tak učiním a než se zmíním o tom, jak se od doby kolem roku 1965 změnila newyorská soudní praxe, musím se velmi povšechně zmínit o převodech přes "Tuzex", který, jak již jsem uvedl shora, byl několikrát přeoranován. Tento československý podnik zahraničního obchodu prodává ve svých prodejnách v Československu určité zboží, jehož snad je nedostatek, neb jiné, za dolary a jiné tak

zvané "tvrdé" měny. Tvrdí se a zdá se, že ceny placené v dolarech se přibližují více detailním cenám na trzích zemí, jejichž měny byly použity, nebo hodnotě koruny na tak zvaném volném trhu zde, ve Vídni, a jinde ve směnárnách cizozemských bankovek v zemích volně směnitelných "tvrdých" měn, a že tak kupující dostane hodnotu rovnající se několika násobku tak zvaného československého úředního kursu. Někdy to bylo kolem pětina násobku. Z československého hlediska jde o jakousi výjimku devisových opatření. Jinak o jeden z případů tak zvaných různých kursů téže měny (multiple rates of exchange), které čas od času se objevují také v jiných zemích. Takovéto a jiné předpisy, obzvláště měnové, podléhají změnám.

Pokud shora uvedené převody fungují a pokud nejde o kapitálové převody či jiné situace, na něž se shora zmíněné převody nehodí, dává to dědici určité výhody. Ale vzhledem k nepředvídatelnosti změn situace, práva tamního a zdejšího a okolnostem, jest nutno řešit každý případ zvláště.

Nyní se mohu vrátit k tomu, jak se vyvíjela newyorská soudní praxe od doby kolem, nebo po roku 1965. Postupem času totiž newyorské soudy povolovaly převody menších obnosů "přes Tuzex" a u větších obnosů nařizovaly výplatu ve splátkách a uložení zbytku zde pod soudním dozorem ve prospěch cizozemského dědice. Často byly takové splátky kolem \$5.000. Ale praxe soudní, jak ve státě New Yorku tak i v porovnání s jinými státy, zůstává nejednotná. Zmíněná opatření newyorského zákona byla několikrát před Nejvyšším soudem Spojených Států. Z hruba lze říci, že jejich platnost zůstává uznána.

Vzhledem k nejistotám jak ze strany československé — tak i ze strany americké a nepředvídatelnosti, jak se věci budou vyvíjet — jakož i vzhledem k méněcím se okolnostem života zůstavitele a jeho dedičů, a hospodářských událostí vůbec, zůstavitel se snažil a snaží učinit nějaká vlasní opatření. Tím chtějí znenšíť, pokud je to právně možné a dovolené, nebezpečí z poškození a ztrát ze shora uvedených a jiných událostí a zásahů. Nejnebezpečnější metodou je a byla zanechání jmění nějakému příteli, jemuž zůstavitel důvěřoval, a od něhož očekával, že bude zůstavitelovy příbuzné podporovat tak, jako by to byl činil zůstavitel, ale neučinil to právně závazným. Zpravidla to nezakládalo "právní" závazek a byl to jen závazek "morální", to jest právem ne-vymožitelný. A tak, poně-

vadž takovýto přítel byl také jen smrtelnou osobou, vyskytla se mnohá velká rizika. Přítel mohl rozhodovati jinak, než za daných okolností by třeba byl rozhodl zůstavitel, nebo věřitel přítelovi mohli majetek považovat za přítelův a žádat z něho uspokojení jejich pohledávek proti němu, a dědici přítelovy se mohou snažit dostat ho jako část jimi zděděného majetku, nebo podobně. To vše mohlo zmařit celý účel. Také se mohlo stát, že dědici zůstavitele se mohli neb mohou snažiti dokázati u soudu, že nešlo jen o "morální", ale "právní" závazek, a že šlo o tak zvaný "trust", právně vymozitelné svěřenství, atd. To může vést k těžkým a nákladným sporům.

Aby se zabránilo takovým a jiným rizikům, snaží se mnozí zůstavitelé učinit ve svých posledních vůlích zvláštní právně závazná opatření — zajišťující pokud možno s největší pravděpodobností největší bezpečnost jak podstaty tak i užiték majetku pro dědice. Musím dodat, že to není lehké a že to klade těžký úkol na pisatele poslední vůle. Podle okolností každého jednotlivého případu, někdy zůstavitelé dávají vykonavatelé poslední vůle (executor-ovi) zvláštní zmocnění-práva povinnosti, jak majetek spravovat a z něho dědice podporovat a jak s ním nakonec má být disponováno; jindy lze zřídit zvláštní formální "trust" a učinit jiné užitečné dispozice. Zde však musím upozornit, že takováto opatření zůstavitele asi nebudou možná při tak zvaných "joint accounts" vkladů "in trust for" ve prospěch jiné osoby, "tenancy by the entirety" a jiných, o nichž jsem se zmínil dříve. Proto pořízení pečlivě a odborně připravené poslední vůle je velmi důležité.

V závěru však musím znovu zdůraznit, že vše, co zde píši je jen povšechné, že přicházejí v úvahu značné komplikované otázky různých práv domácích a cizích a že každý případ musí být posouzen zvlášť. Jde o bezpečnost práv vašich a vašich dedičů a o plánování nejméně nákladného pozůstalostního řízení a dědictví.

Čs. filmy v Indii

Počátkem září se v Dillí konal festival čs. filmů. Všechna hlavní představení v kině pro 1100 diváků byla vyprodána. Filmy teď poputují i do dalších indických měst.

Konference lékařníků

V aule pražského Karolina se sešlo 400 odborníků z Československa i ze zahraničí na farmaceutické konferenci. Po čtyři dny se jednalo o problémech racionalizace v lékařnictví a o spotřebě léků v evropských zemích.

TUZEX zasiláme bezpečně a rychle

NEODKLÁDEJTE...

TUZEX-ové poukázky jsou nejlepším prostředkem jak potěšit příbuzné ve staré vlasti.

Již 50 roků cestovní služby

vám zajistí bezstarostné a radostné cestování do Československa.

Za velmi nízkou cenu na dobu 22 až 45 dnů

NY — Praha — NY	\$ 305.00
NY — Brno — NY	\$ 325.00
NY — Piešťany — NY	\$ 337.00
NY — Bratislava — NY	\$ 325.00
NY — Košice — NY	\$ 345.00
NY — Poprad — NY	\$ 343.00
plus \$ 3.00 U. S. daň	

Tyto ceny jsou v platnosti od 1. září 1973 do 31. října 1973. Podobné nízké ceny i do jiných zemí.

Chcete-li umožnit návštěvu příbuzného do USA, navštivte TATRU pro informace anebo napište.

Pro jistotu vždy jen

TATRA TRAVEL BUREAU, Inc.

1465 SECOND AVENUE • NEW YORK, N. Y. 10021

(při 76. ulici)

TeL. RE 7-5972 — RH 4-6185

Dětičky za koruny

Přes čtvrtinu československých obyvatel tvoří penzisti. V Československu je citelný nedostatek pracovních sil. V posledních pěti letech porodnost v Československu prudce poklesla. V roce 1971 průměrný počet dětí v českých rodinách byl 1,8.

A tak, kdežto mnoho jiných zemí dělá co může, aby povzbudilo omezení populačního růstu, Československo hledá cesty, jak povzbudit výrobu dětiček. Státu nejde o prudký vzestup počtu obyvatel, ale o to, aby bylo zabráněno jeho poklesu. Za ideální by odborníci považovali průměr 2,3 až 2,5 dětí v rodině.

Co dělat, aby přibývalo dětí? Na tohle není diktát a důvodů hovořících proti přílišné dychtivosti mladých dvojic pustit se do rozmnožování, je celá řada. Především nejsou byty. Novomanželé musí často bydlet u jedné z rodičů, anebo každý u svých a chodit spolu vlastně jen na schůzky, jako za svobodna.

Často uplyne pět, deset let, nežli se mladým podaří získat byt. Pořád je málo míst v jeslích a ve školkách a vzhledem k tomu, že prakticky všechny československé ženy pracují — nejen maminky, ale i babičky, nemá se o děti kdo starat. Zůstane-li žena s dětmi doma, úroveň rodiny okamžitě citelně klesne. V moderním Československu už dávno nepatří, že otec je schopen uživit rodinu. Místo samotná politická atmosféra není nikterak povzbuzivá. Prudký pokles porodnosti byl v Československu zaznamenán také po roce 1948, po "vítězném únoru". Ještě prudší je od sovětské invaze v srpnu 1968.

Také ostatně důkaz, jak se "šťastní a vděční Čechoslováci" doopravdy dívají na své "osvoboditele a záchránce". Budoucnost nevidí růžově a váhají do ní přivádět děti.

Oficiálně je ovšem všechno docela jinak. Zní to až neuvěřitelně, jestliže vysvětlení příčin poklesu porodnosti z úst vládních představitelů říká, že všechno zaviniła čs. televize. Podle dra Pachla z ministerstva sociální péče, "merální a ideologická atmosféra šedesátých let, jež tak velmi poškodila československou porodnost, se projevovala hlavně v televizních fil-

mech, které se zabývaly rozvody a negativními stránkami manželského a rodinného života." Nyní televize, poučena, ukazuje světlejší stránky manželství a rodiny, a není pochyb — prý — že se to odrazí na zvyšování populace.

Al: šedivá je každá teorie, strom života je zelený . . . říkal Goethe. Radostný televizní film nedodá byt, ani místo v jeslích, ani dostatečný plat hlavě rodiny, ani hodnou babičku k dětem. Do hry se musel vložit mocný činitel — pan stát. Především zlížil, co dříve usnadňoval. Československo mělo donedávna rozumný a celkově shovívavý zákon o umělém přerušení těhotenství. Byl hojně využíván, zvláště do té doby, než se konečně i v Československu začaly vyrábět a přidělovat pilulky proti početí. (Ano, přidělovat; nedostanete je volně ke koupí, předepisují je individuálně odborní lékaři, a z jejich získávání jsou vyloučeny svobodně nezletilé dívky, z nichž se ovšem rekrutuje největší procento matek, svobodných anebo nahonem provdaných. Že se pak z těchto nuceně vzniklých mladých manželství přes polovinu do dvou let rozvádí, není ani nic příliš divného.)

Tento zákon o umělých aborcích byl nyní opět pozmeněn a to v tom smyslu, že prakticky jen zdravotní důvody jsou dnes pro povolení potratu uznávány. Ale pilulky fungují zatím dál, jsou velmi populární a tak vlastně možnost nahodilého otěhotnění se zas týká jen těch neprovdaných nezletilých dívků. A státu, zcela logicky — jde o to, aby se děti rodily párům sice mladým, ale takovým, kteří vstoupili do manželství dobrovolně, a které chtějí zodpovědně budovat svoji rodinnou budoucnost. Takové dvojice větší potřeby do začátků peníze. Ať na výstavbu družstevního bytu, nebo na nábytek. Státní banka poskytuje půjčku. Na deset let a jednoprocenní úrok.

Anebo bezúročně a s odepčetím jistě částky, jestliže dvojice (do třiceti let věku) si pořídí robátka. Například: půjčka v korunách ve výši hodnoty asi 2.500 dolarů se při prvním děcku automaticky sníží o 165 dolarů. Při

druhém a každém dalším děcku se od zbytku půjčky odečte 375 dolarů. Nezní to špatně, když uvážíme, že v Československu existuje šestadvacetitýdenní mateřská dovolená, při níž pobírá žena devadesát procent svého platu, že zaměstnavatel, kdyby se rozhodla zůstat s děckem doma po dobu až dvou let, ji musí pak na její místo přimout zpět, že po dobu těchto měsíců doma dostává mateřskou podporu, že existují rodinné přídatky na děti, že jesle a školky, dostanete-li v nich místo, jsou velmi levné a poměrně na dobré úrovni. Otázka ovšem je, zda tato lákavá nabídka: peníze za dětičky, či, chcete-li, dětičky za peníze, přesvědčivě vyvaží všechny ty negativní stránky dnešního československého rodičovství. Statisticky zatím nejsou, novinka je čerstvá. Autority jsou plny optimizmu: prý jistě nejmenší třetina novomanželů, kteří se brali letos, tuto zajímavou finanční nabídku využije. Děti jsou budoucnost národa. Zní to málo povzbuzivě, když si člověk tu budoucnost snaží představit . . .

J. H.

Marxistická guerilla mimo zákon

Po osmácti letech exilu se v Argentíně stal podle očekávání opět prezidentem sedmasedmdesátiletý Juan D. Peron. Jeho manželka Isabella se stala viceprezidentem. Peron neproměnil žádnou řeč po svém znovuzvolení. Novinářům řekl: "Co vlastně bych mohl ještě říci, když tak jasně promluvil výsledek voleb?" Peron dostal skoro šedesát dva procent hlasů, dvakrát tolik co jeho nejbližší rival, Ricardo Balbín z radikální Občanské jednoty. Peron tedy nepromluvil —

ných místech apod. Celkově se očekává, že jakmile se v několika dnech či týdnech ujme Peron svého úřadu, dojde k zosílení boje s násilím všeho druhu. Už nyní se posiluje policejní aparát v zemi, a upravují, respektive zpřísňují se zákony proti únosům a terorismu. Pokud jde však o celkový budoucí kurs nové vlády, o domácí i zahraniční politiku, tyto otázky zůstávají prozatím nadále záhadou.

Kosygin protestuje

zato se ihned vykázal skutkem: zakázal s okamžitou platností Lidovou revoluční armádu, marxistickou guerillovou skupinu. Prozatímni prezident Raul Lastiri vydal dekret, který staví tuto nebezpečnou organizaci mimo zákon. Lidová revoluční armáda má na svědomí množství zločinů, včetně únosů a vydírání. Proslula také divokými nájezdy na státní armádní skladiště zbraní v různých

Sovětský premiér Kosygin přijel do Bělehradu na oficiální návštěvu a hned v prvním svém projevu odmítl snahu Západu udělat něco pro větší svobodu v Sovětském svazu a satelitních zemích. Druhá etapa ženevské konference může prý být úspěšná jenom tehdy, jestliže Západ s okamžitou platností přestane hledat "jednostranné výhody". Kosygin zpívá tedy stejnou notu jako nedávno Brežněv v Bulharsku. Volil opatrnější slova, byl méně konkrétní. Za výraz "jednostranné výhody Západu" ukryl nechtěl sovětské vlády udělit svým lidem víc svobodných informací a nechat volně proudit ideje.

České duo na Černém moři

Americké Listy byly na východě. Konkrétně: náš evropský zpravodaj se rekreoval v zářijovém, vinobraní zasvěceném Bulharsku. A odtud nám poslal rozhovor s úspěšnými mladými Čechoslováky.

Jsou dva a jsou z Čech, jak praví jejich umělecké jméno. Jan Barák, triatřicetník — ovládač housle, kytaru, harmoniku a hlasivky. Jaromír Fišar, snecrén na elektrofonické varhany s bospedálem. A pak k nim, jaksi patří ještě devatenáctiletá Jana Hejdová, zpěvačka. Mohli by se tedy jmenovat české trio, ale Jana je jen "půjčená" na sezónu. Jinak jsou všichni tři zaměstnanci Pragokoncertu a na Zlatých pískách v Bulharsku slaví tuto sezónu velké úspěchy, čímž činí čest českému muzikantskému rozboru.

AL: Byli jste estrádními umělci, jak se říká, odjakživa? ČD: Nikoli. Jan Barák býval obchodním zástupcem českých hudebních nástrojů, Jaromír Fišar byl varhaníkem téhož podniku a Jana Hejdová je původně učitelka.

AL: Jaká je šíře vašeho repertoáru?

ČD: Základem je zábavná hudba spolu s poslechovou — což vytváří ze skupiny soubor, který je schopen hrát jak koncertní hudbu tak i to, čemu se říká "popmusic".

AL: Kde všude jste vystupovali?

ČD: Hradec Králové, Pardubice, Trutnov, Východní Německo a konečně Bulharsko.

U vozidla, které je jejich "hudebním pojízdným domovem": vlevo Jaromír Fišar, uprostřed Jan Barák.

POKRAČUJEME V TRADICI

Po velkém úspěchu v loňském roce vyjde letos v říjnu rozšířený, 160-ty stránkový KALEX 74

Bohatě ilustrovaný kalendář československého exilu.

Najdete v něm zábavu, poučení a mnoho cenných informací.

Cena kalendáře US \$6,80 včetně poštovního a poplatku za převod šeku. Platby pouze předem šekem na adresu Kalexu.

KALEX, 8 München 5, Pestalozzistr. 13, BRD

Objednávky a platby můžete zasílat již dnes!

SPORT

I fotbalová liga pokračovala minulou středu a sobotu 6. a 7. kolem. Největší zájem se soustředil do Prahy, kde se hrálo už v pořadí 183. derby (96. ligové) Slávia-Sparta. Vítezně tentokrát vyšla Slávia těsným poměrem 1:0. Přihlíželo 28.000 diváků. Ostatní výsledky: Prešov-Lo. Košice 5:1, Zbrojovka Brno-Spartak Trnava 1:1, Žilina-Slovan Bratislava 0:1, Škoda Plzeň-Sklo-Union-Teplice 1:1, Dukla Praha-Ostrava 0:1, Inter Bratislava-Bohemians Praha 1:0, VSS Košice-AC Nitra 1:0, 7. kolo: Bohemians Praha-Slávia Praha 3:1, Slovan Bratislava-Plzeň 1:1, Ostrava-VSS Košice 2:0, Sparta Praha-Žilina 3:2, Teplice-Prešov 4:0, Trnava-Inter Bratislava 2:2, Lok. Košice-Dukla Praha 0:2, Nitra-Brno 1:0. Tabulku po sedmém kole vede Dukla Praha a Slovan Bratislava s 11 body před Teplicemi a Bohemiansem s 8 body.

Výsledky 7. kola II. fotbalové ligy: Vítkovice-Ústí nad L. 4:1, Pardubice-Pov. Bystrica 1:2, NHKG Ostrava-Hradec Hr. 2:1, Bardejov-Trenčín 1:1, Martin-Jablonec 0:0, Bohumín-Kladno 1:1, Banská Bystrica-Prievidza 1:1, Kys. N. Mesto-Třinec 2:0. Tabulku vede Pov. Bystrica s 11 body před Jabloncem a Hr. Králové s 9 body. I. hokejová liga v ČSSR má za sebou už tři kola. Nejúspěšnější jsou hokejisti Prahy, kteří nejenže neprohráli, ale ještě nedostali ani gól. Výsledky 2. kola: Sparta-Košice 2:0, Bratislava-Č. Budějovice 3:3, Kladno-Škoda Plzeň 0:1, Litvínov-ZKL Brno 4:2, Dukla Jihlava-Vítkovice 5:3, Pardubice-Chomutov 3:2. 3. kolo: Škoda Plzeň-Sparta Praha 0:5, Brno-Pardubice 2:2, Vítkovice-Slovan Bratislava 8:3, Č. Budějovice-

Kladno 2:5, Chomutov-Jihlava 1:1, Košice-Litvínov 7:3, tabulku po třetím kole vede s impozantním skóre Sparta se šesti body před Pardubicemi s pěti a Košicemi se 4 body.

V mezistátním lehkotletickém utkání v Ostravě vyhrálo družstvo mužů ČSSR nad Maďarskem 113:97, zatímco družstvo žen podlehl Maďarkám v poměru 68:78. Ve čtvrtfinále mezinárodního tenisového turnaje žen v Charlotte N. C. zvítězila čs. reprezentantka Navrátilová nad sovětskou hráčkou č. 1 Morozovovou 4-6, 7-5, 7-6. V semifinále však prohrála s Australankou Goolagongovou 2-6, 3-6.

Po naší úzavěrci — ve středu večer, sehrálo čs. repres. fotbalové mužstvo v Glasgow důležité kvalifikační zápas o postup na světový šampionát 74 s družstvem Skotska. Výsledek a podrobnosti o tomto utkání přineseme v příštím čísle.

Ještě ke Sportovcům...

Zorganizovat jakýkoli podnik není žádná legrace. Zorganizovat úspěšný sjezd je něco, před čím se má smeknout. A nedávny X. sjezd Svobodných čs. sportovců v zahraničí byl úspěch od A do Z. Zasloužila se o to celkem útlá řádka lidí, z nichž jmenujme hlavně washingtonského zanicence Matěje Neumanna. Jeho jméno najdete také v tiráži Památníku, který Svaz sportovců vydal u příležitosti desátého sjezdu v Belcampu. Na sestavení této pěkné, informativní a spoustu sportovních vzpomínek obsahující tiskoviny se podíleli také: Dr. F. Novák a Luděk Jánský.

Památník má sto stran, je zajímavým dokumentem a kdo má o něj zájem, ať se obrátí na Matěje Neumanna, 2071 Park Rd. N. W. Washington, D. C. 20010

—pza—

Sláva vítězům — čest poraženým

Vracíme se ještě jednou k nedávnému X. sjezdu Svazu svobodných čs. sportovců. Ono to přec jen chvíli trvá než se zpracují výsledky sportovních soutěží, který sjezd provázely...

Přes 200 čs. sportovců soustředilo v Belcampu.

Stolní tenis: Vedoucí Pavel Diecha z New Jersey. Muži: Karel Švec, starší z Chicaga porazil svého syna Karla — ml. ve finále. Ženy: Jarmila Breberová z Toronta porazila ve finále Janu Ouředníkovou z New Yorku. Hoši: Petr Kutíl z New Jersey. Dívky: Marcela Ouředníková z New Jersey.

Golf: Vedoucí Luboš Vomáčka z New Yorku. Vítězem se stal Jenda Pražák z Clevelandu. Druhým byl Luboš Vomáčka z New Yorku; o třetí místo se dělil Béd'a Havelka z New Yorku, Míla Šanda a Milan Pásek z Clevelandu a Vavro Ryšavý z Washingtonu.

Volleybal: Vedoucí Martin Lago z Belcampu. Mužstvo

Washington, D. C. porazilo Newyorské mužstvo ve finále. Chicago obsadilo třetí místo.

Tenis: Vedoucí Jarda Chadim z Clevelandu. Muži: Karel Lavíčka z Clevelandu se stal vítězem, když vyhrál nad Miroslavem Hoshlem z Chicaga ve finále, které se hrálo za umělého vedra.

V pánské dvouhře vyhrála dvojice: Kutíl — Hoshl z Chicaga nad dvojicí David, Ouředník z New Jersey. Čestné místo obsadila dvojice Pepík Malčák s Emilem Ransdorffem z New Yorku. V ženách obsadila první místo Svátka Hoshlová z Chicaga, když v pěkném zápase porazila Janu Ouředníkovou z New Jersey. Ve smíšené čtyřhře ve finále zvítězila chicagská dvojice S. Hosh-

Nový předseda Valného shromáždění

Loňského předsedu Valného shromáždění Organizace Spojených národů, zástupce polského ministra zahraničních věcí Stanisława Trepszynského, vystřídal na předsednickém křesle letošního 28. Valného shromáždění equádorský diplomat Leopoldo Benites. Kdo to vlastně je?

Leopoldo Vinuenza Benites se narodil 17. října 1905 v equádorském městě Guayaquil do rodiny místního lékaře. Ve svém rodisku vychodil nižší školy. Vzpomíná, že už v dětství převzal od svých učitelů, Jezuitů, heslo: Suaviter in modo, fortiter in re: jemný v způsobech, pevný v podstatě. Toto heslo vyznačuje lidské i diplomatické jednání Leopolda Benitese dosud. Jedinou výjimkou v uhlazeném chování tohoto equádorského diplomata je snad vysokoškolské období jeho života. Benites byl student, reformista a rebel. Jeho akademické studium spadá do období, kdy university v latinsko-amerických zemích živily intelektuální kvas a bojovaly s vládami o univerzitní autonomii. "Dosud jsem přesvědčen, že změna je prospěšná, že život nemá být statický", říká Benites. Právo studoval na universitách v Equádoru a Uruguayi. Stal se univerzitním profesorem a jeden čas byl i členem ústavodárského národního shromáždění, takže spolupracoval při formulování dnešní equádorské ústavy.

lová s P. Mitasem nad manželskou dvojicí J. a F. Ouředníkových z New Jersey. **Atletika:** Vedoucí Libuše Lomská z Baltimore.

Běh 1.500 M: 1) Václav Nový z Washingtonu; 2) Ota Doležel z Toronta, (který závodil za Clevelandskou odbočku).

Běh 1.500 M; 1) Dr. H. Káňa z New Yorku; 2) Miloš Vobořil, New York. (Starší páni).

Běh 1.500 M: 1) Jan Káňa z New Yorku. (Dorost).

Muži 60 M: 1) Dr. Káňa; 2) Václav Nový, Washington. **Muži 80 M:** 1) Václav Nový, Washington; 2) Karel Švec, Chicago. **Hod koulí:** 1) Václav Nový, Washington 2) František Ouředník, New Jersey.

Kopaná: Vedoucí Vlád'a Zikán z Baltimore. Chicago v prvním zápase vyhrálo nad New Yorkem 2:0. V druhém zápase byl výsledek nerozhodný 2:2. Vítězem se stalo Chicago, které získalo putovní pohár, věnovaný Fredem Wolfem z Clevelandu. Utkání přihlíželo přes 500 diváků. Všechna nádherných 25 cen věnoval Karel Fišer z Vermilionu, Ohio, za což mu Svaz upřímně děkuje.

Tis. služba Svazu

Ve třicátých letech se stal Benites politickým novinářem. Psal hlavně do novin El Universo ve svém rodném městě Guayaquile. Protože byl od mládí zarytým nepřitelem jakékoli formy diktatury, dostal se brzy do politických sporů a byl osm měsíců vězněn v džunglovité oblasti západního Equádoru. Čas ve vězení nepromarnil, ale využil ho na napsání biografie kapitána Francisca de Orellana, objevitele Amazonky ze 16. století.

Volba Leopolda Benitese za předsedu Valného shromáždění nebyla překvapením. Předsednictvo Valného shromáždění se přiděluje podle tradice kandidátům z různých světových regionálních oblastí a teď tedy přišla řada na Latinskou Ameriku, Latinsko-americké delegace už před mnoha měsíci daly najevo, že Benites je jejich jednomyslným kandidátem.

Benites vede equádorskou delegaci ve Spojených národech už od roku 1960, takže je společně s vedoucím liberské a kyperské delegace nejstarším diplomatem Spojených národů s nepřerušným výkonem funkce. Benitesův debatační styl je akademický, intelektuální. Místo bohužel často účinné demagogie přidržuje se Benites legalistických důkazů. I když jeho slova někdy kárají, vyčítají nebo kritizují, nikdy zlomyslně neraní. Latinsko-američtí delegáti ho hodnotí slovem serio — vážný, formální, všichni uctívají jeho osobní integritu.

Benites rozumí a dohovíří se v angličtině, ale ze zásady užívá španilštinu. Ne ovšem ledajakou, plnou vtipu a metafor, které bohužel, se často ztrácejí při překládání Benitesových projevů do jiných jazyků.

Protože pracovní rozvrh předsedy Valného shromáždění je krajně vyčerpávající, vzal si Benites před nástupem do úřadu dlouhé prázdniny. Strávil je se svými osmi vnoučaty ve své přímořské vile v Ballenite, kde sádl stromy, poslouchal svou oblíbenou klasickou hudbu, vyhýbal se každé zmínce o Spojených národech a dodržoval přísnou dietu. Na mnoha hostinách a banketech — které nebude moci z titulu svého úřadu odmítnout a vynechat, bude totiž Benites stáven před jediné pokušení, jemuž, podle vlastního přiznání, nedovede odolat — před kaloricky hodnotnými moučníky. Jinak je Benites nekuřák a důsledný abstinent.

Nikdy nebyl velkým sportovcem, prý si v mládí občas zaboxoval. V tomto období života, na radu jednoho ze synů (má dva), Roberta, který je lékařem v newyorské nemocnici Beth Israel, začal Benites každé ráno kondičně běhat. Ne však v městských parcích, jako ostatní newyorští joggisti, ale na dlouhých chodbách činžáku, v němž bydlí.

67-letý Benites je příliš dlouho v diplomatických službách, aby si neuvědomoval omezení této kariéry, hlavně ve Spojených národech. Při hlasování a při zaujímání postojů k mezinárodním problémům a otázkám musí, jako všichni jeho kolegové — plnit příkazy ministerstva zahraničních věcí z domova. Benites si však uvědomuje, že i v těchto úzkých hranicích může diplomat získat účtu svou kompetenci a stylem svého vystupování. Tyto dvě osobní vlastnosti, má Leopoldo Benites, diplomat z Equádoru a předseda 28. Valného shromáždění Spojených národů, v plné míře...

Čína nemá zájem

Počátkem září měla Komunistická strana Číny svůj desátý sjezd. Nyní na to, o čem se tam jednalo, o čem se ví, reagoval Leonid Brežněv. Na velkém projevu v Taškentu řekl, že před jeho, Brežněvovou návštěvou Ameriky, v červnu letošního roku, Sovětský svaz nabídl Číně podepsání dvoustranného mírového paktu, podle něhož by se obě země zavázaly, že na sebe nezaútočí ze země — vzduchu nebo z moře žádným typem zbraní, a že se obě také zdrží jakéhokoli válečného vyhrožování.

"Avšak Čína", řekl Leonid Brežněv, "její představitelé a vůdcové, se vůbec nenamáhali na tuto naši nabídku odpovídat..." (Jak známo, sověti už jednou, v roce 1971 navrhli Číně podepsání neútočného paktu, a taky mar-né.)

Brežněv pak charakterizoval politiku čínských komunistů takto: "Čínské vedení, zcela bezdůvodně, pokládá, jako ostatně dřív, v zuřivém antisovětském a ze všech sil odporuje zmírňování mezinárodního napětí... Pronáší absurdní, fantastická obvinění o tom, že Sovětský svaz má nějaké agresivní úmysly vůči Čínské lidové republice."

Podle pozorovatelů hovořil Leonid Brežněv hlasem spíš pohřebním nežli zlostným. S politeváním konstatoval, že se najdou v některých zemích politikové, kteří s chutí čyuzívají nynější ne zcela normální vztahy mezi Čínskou lidovou republikou a Sovětským svazem. "Některí z nich, jak je veřejným tajemstvím", řekl Brežněv, aniž

(Pokrač. na str. 8)

Senátor Jackson o politice Sov. svazu

Potlačování základních lidských práv v Sovětském svazu a ve východní Evropě se stalo předmětem neobyčejného zájmu v americké veřejnosti, v tisku, v kongresu i ve vládě. O potlačování se hovoří zejména ve spojitosti s dvěma otázkami, které se právě projednávají v kongresu: jednou je rozšíření americko-sovětských obchodních styků v intencích páté kapitoly osnovy zákona o zahraničním obchodu, navrženého vládou; druhou je vládní návrh vojenského rozpočtu na příští rok. Členové kongresu dostávají více dopisů o problému rozšíření hospodářských styků

se Sovětským svazem než o čemkoliv jiném kromě aféry Watergate a kromě rostoucích cen společného zboží. Zájmové skupiny oliskují o věci celostránkové inseráty v novinách a vysílají své reprezentanty, tak zvané lobbyisty, aby intervenovali u zákonodárců, a rádi tak i jednotlivcům a jiným organizacím. Například Americké národní sdružení průmyslových podnikatelů rozeslalo dopisy dvěma stům svých členů a vyzvalo je, aby poslali telegramy senátorům a poslancům v tom smyslu, že mají odhlasovat návrh na rozšíření obchodu se Sovětským svazem; konkrétně jde

o poskytnutí jednak úvěrů, jednak tak zvané doložky nejvyšších výhod Sovětskému svazu.

Jak připomíná redaktorka deníku Washington Post Marilyn Bergerová ve zmíněné zprávě, američtí kapitalisté se tu vlastně dostávají do jedné fronty se sovětskými expONENTY zahraničního obchodu. Přitom se však tyto američtí kapitalisté střetávají ve svých zájmech s americkými židovskými organizacemi, které tlačí opačným směrem. A ve frontě, která se vytvořila proti rozšíření americko-sovětského obchodu, pokud sovětská vláda nepřestane tak drasticky potlačovat lidská práva sovětských občanů, stojí vedle sebe američtí konservativci, jako například poslanec ze státu Arkansas Wilbur Mills, a liberálové v Sovětském svazu jako Sacharov a Solženecyn... a také američtí liberálové, kteří například už po léta tvrdí, že Washington vydává příliš moc peněz na budování vojenské obrany. Tato neobvykle složená a velmi silná vlna amerického veřejného mínění, pobouřená moskevskou kampaní proti Solženecynovi a Sacharovovi odsouzením Jakira a Krasina a podobnými událostmi, mínění, které odporuje rozšíření americko-sovětského obchodu s pomocí amerických úvěrů a doložky nejvyšších výhod — překvapila vládu ve Washingtonu a udělala, vlastně v těchto dnech dělá čáru přes ně, které její plány. President Nixon například formálně slíbil Brežněvovi, že se zasadí za schválení úvěrů a doložky nejvyšších výhod. To se mělo v podstatě stát v kongresu v minulých dnech, ale bylo už pro zmíněné komplikace odloženo. Stanovisko vlády k této věci formuloval minulý týden ministr zahraničí Henry Kissinger na schůzích se senátním zahraničně-politickým výborem, a nyní tak učinil znovu v odpovědi na otázku senátora Edwarda Kennedyho, jak má podle jeho názoru Amerika reagovat na potlačování lidských práv v jiné zemi. "Spojené státy jsou důrazně pro takové zásady," odpověděl Kissinger, "jako je lidská svoboda, práva jednotlivce, osobní svoboda, svoboda pohybu a cestování. Na druhé straně ochrana základních lidských práv je velmi citlivým aspektem vnitřní pravomoci vlády, s níž musí Spojené státy vést zahraniční politiku. Na mezinárodní úrovni budeme spolupracovat a zasazovat se o dodržování lidských práv," pokračoval Kissinger. "V dvoustranném jednání budeme sledovat pragmatikou politiku příslušného stupně. Jestliže porušování lidských práv nezabíhá do rozměru pro nás naprosto nepřijatelných, budeme se snažit vypracovat s dotyčnou zemí, co

Krajanský oznamovatel

Víte, že

REZNICTVÍ A UZENÁRSTVÍ JOSEF ČURDA, MARGARTENSTR. 11

... je jen 206 m od nádraží Selgau ... vyrábí na 20 druhů českých a slovenských specialit ... rozesílá maso a uzeniny po celém Švýcarsku (maso za velkorhodnými cenami) ... při objednávce nad S. Fr. 50.— neúčtuje poštovné.

Nevíte?

Tak přijďte nebo volejte 01/23 52 65

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí ANTONÍN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon,

tel. 032-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. PISOFT, společník fy: AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich,

tel. 01-62 14 55.

Přes UNIONFUNK

v Zürichu seženete českého taxikáře, znalého místních poměrů, památek a vůbec všeho zajímavého.

Volejte 01-47 30 47 a žádejte pana IVANA MĚDRA.

KNIHY

všech čs. exilových nakladatelství dodává:

Oskar Krause, CH-8307 EFFRETIKON, Rebenstr. 2

Prizvat Galerie ve Švýcarsku

vystavuje díla předních exilových výtvarníků — sjednejte návštěvu. Telefon — 052/324176 — Švýcarsko

Pro další podnik,

kteří otvíráme na podzim v městě Tailfingen/Ebingen hledám mladšího, spolehlivého, samostatného českého kuchaře za nejlepších platových podmínek. — Byt k dispozici.

HOTEL-RESTAURANT-HIRSCH

Majitel Tony Kolářský

D — 7481 Sigmaringendorf

ZAJEMCI

o prodej švýcarských hodinek ve všech státech žádáme o kontakt. Vhodný vedlejší výdělek nebo hlavní zaměstnání. Zájemci z oboru mají přednost.

SLAIS-CH-2500 Biel, Postf. 255-Switzerland.

Deficit USA se snižuje

Deficit Spojených států v mezinárodní peněžní výměně klesl ve druhém čtvrtletí tohoto roku na nejnižší úroveň za poslední tři roky. Americké ministerstvo obchodu ho vyčíslovalo sumou 782 milionu dolarů v porovnání s nejnižším deficitem ve třetím čtvrtletí roku 1970, kdy americká špička na kontě mezinárodních vzájemných plateb vykazovala minus 365 mil. dolarů. Konto zahraničních dolarových pohledávek vůči Spojeným státům zaznamenává tento rok trvalé snižování — v prvním čtvrtletí se deficit snížil na 947 mil. dolarů. I když je to stále značný obnos, přece je to rapidní zlepšení když uvážíme, že průměrný čtvrtletní americký schodek ve vzájemných mezinárodních platbách vykazoval minulý rok téměř dvě a půl miliardy.

Na tomto snížení se v největší míře podílí americký vývoz, který převyšuje značně dovoz zahraničního zboží do Spojených států. Ale i tento sektor vykazuje stále pro USA minus, i když mnohem menšího rozsahu než v předcházejících kvartálech: ve druhém čtvrtletí roku 1973 činil jen 230 mil. dolarů v porovnání s deficitem za prvé kvartál toho roku ve výši 961 milionu dolarů a značně méně v porovnání s jednotlivými čtvrtletími předcházejícího roku, kdy na americkém exportním a importním kontě vykazoval průměrný schodek ve výši jedné miliardy a 700 milionu dolarů. Toto je z největší části zásluha devalvace dolaru. Ale také toho, že Amerika si začíná uvědomovat význam vývozu pro svoje hospodářství, a zvláště, že si to začínají uvědomovat američtí obchodníci a podnikatelé.

Zní to možná trochu nelogicky, usilovat ve Spojených státech o ještě větší podíl na mezinárodní výměně zboží, když v konečném hodnocení představuje Amerika dávno největší obchodní mocnost na světě. Naproti tomu v porovnání s celkovým objemem národního produktu Spojených

států, vývoz Ameriky nedosáhl dodnes ani čtyři plné procenta.

I když to může znít nepravděpodobně — Američané donedávna nepřisuzovali vývozu velký význam, například v tom, že zvýšený export mohl mít význam na nezaměstnanost. Dnes si však odborníci uvědomují, že větší vývoz do zahraničí začíná mít očividný účinek na americké hospodářství.

Před devalvací dolaru byl americký dolar pro zahraniční zájemce drahý. To se projevovalo v mnohem menší poptávce a proto i v nižším procentě zvýšení americké produkce, která se vyčíslovala v průměru čtyřmi a půl procenta ročně.

V roce 1972, díky příznávnosti se kursu dolaru k jiným měnám a díky zvýšení amerického vývozu, který z toho vyplynul, došlo už i ke zvýšení americké produkce.

Peter Račorský, N. Y.

NABÍZÍME —

České knihy v exilu:

John Danus "Zrod satanova atomu", vázané, celá trilogie \$17.00, k dodání ihned. Během roku 1973 vyjde, vázané v plátně, ilustrované, cena za svazek \$5.20. Dita K. J. Krušiny: "Pan Dodáček má dovolenou" detektivka, "Jedenáctý obvod", kriminální román. "Zimní bouře", Horšká záchranná služba, "Druhá bouře", vychází až v zahraničí. "Svět je strašně krásný", členská premie zdarma pro odběratele celé řady roku 1973. Můžete objednat nebo napsat si o bližší informace. Dodává Literární Klub, K. J. Krušina, Box 239, 126 02 Hägersten 2, Sweden.

Víte co jsou tři sexuální zvrhlosti? Láska muže k muži, láska ženy k ženě a láska Čechoslováka k Sovětskému svazu.

budeme moci, aby se zvýšil náš vliv. Jestliže porušování lidských práv bude tak nepřijatelné, že se pro nás stane nepřijatelným, vyhne se stykům se zemí, která se toho dopouští. Máme-li zůstat věrni svým zásadám — "prohlásil Kissinger, "nesmíme nikdy ani naznačit, že se smiřujeme s potlačováním lidských svobod. Přitom jsem však přesvědčen, že je pro nás nebezpečné, abychom učinili domácí politiku jednotlivých zemí na světě přímým předmětem americké zahraniční politiky." Tolik Henry Kissinger.

Jestliže bychom chtěli zaznamenat několik výroků z debaty o vojenském rozpočtu — která se právě rozbíhá v senátě. Máme na mysli výroky senátora Henryho Jacksona, které někteří pozorovatelé považují za odpověď na nedávný projev Leonida Brežněva v Sofii. Brežněv v podstatě varoval Ameriku, že nemůže čekat na Moskevské vlády ústupky v její domácí politice výměnou za další spolupráci na uvolňování mezinárodního napětí. Senátor Jackson nyní zavrhl Brežněvovu tezi, že zájem západu o lidská práva v komunistických zemích představuje nepřijatelné vnucování do vni-

tních záležitostí těchto zemí. "Jakou důvěru můžeme mít v sovětský režim," pravil, "kteří se ucházejí o přátelskou spolupráci s vnějším světem a přitom doma sledují politiku krajního útlaku? Jestliže sovětská vláda bude nadále trvat na tom, že Sovětský svaz a východoevropské země k nímu připojené musí být v izolaci, nemůžeme si neklást otázku, zda se dá věřit procesu uvolňování." Senátor Jackson se pak zmínil o ženevské konferenci o evropské bezpečnosti a spolupráci, a řekl: "Účelným kamenným stanoviskem západních demokracií je, že pro opravdovou bezpečnost Evropy je nezbytné důležitý volnější pohyb lidí a ideí." Dále pak Jackson mluvil o nadecházející konferenci o oboustranném snížení vojenských sil v západní a východní Evropě, a řekl: "Míra útlaku ve východní Evropě určí, do jaké míry se budou smět lidé a ideje volně pohybovat přes státní hranice. Konec konců," řekl senátor Jackson, "sovětské jednotky ve východní Evropě hrají nejenom roli v sovětské politice vůči Západu, ale jsou také konkrétním vyjádřením Brežněvovy doktriny na východě."

Hanuš Hejný N. Y.

Čína nemá...

jmenoval, povzbuzují čínské vedení do ještě ostřejšího boje proti sovětům. Jiní se tváří, jakoby stáli o urovnání čínsko-sovětských rozporů — ve skutečnosti se však snaží tuto nenormální situaci vybičovat... Jsou krátkozraci," řekl Brežněv. "protože konflikt mezi SSSR a Čínou by nejen poškodil obě tyto mocnosti, ale i jiné státy. Nedávno v Bulharsku reagoval Brežněv zlobně na jednomyslné odsouzení amerického senátu sovětského pronásledování dissidentů. Tentokrát v Taškentu se zase vrátil ke svému přátelskému tónu, který opustil vlastně jen v Soffii. Řekl, že "dochází ke kardinální přeměně klimatu na naší planetě", a že "zlepšení styků Sovětského svazu se Spojenými státy "je

organickým komponentem této proměny".

"Jsme pro opravdový mír", řekl, "nejen pro odmítnutí války jakožto prostředku diskuse mezi jednotlivými zeměmi, ale pro vybudování jistého porozumění a důvěry mezi jednotlivými státy světa..." Nadšeně pak hovořil o hospodářské a kulturní spolupráci mezi USA a SSSR, tak jak se začíná slibně rozvíjet.

Vcelku jasná řeč: Čína je nepřítel, USA teď spojenec a skoro kamarád... Kdoví, jak by se byl Brežněv vyjadřoval, kdoví jakou jeho tvář by byla Amerika viděla, kdyby ta smlouva o neútočení, kterou před jeho americkou cestou Rusové Číně nabídli, nebyla bývala ignorována?

Největší a nejbezpečnější...

Texas už není největší mezi americkými státy, protože prvenství co do územní rozlohy uchvátila Aljaška, když byla v roce 1959 přijata do unie jako stát, ale povědomí obrovitosti je Texasanům vrozeno a dělají co mohou, aby je doložili skutky. 22 září slavnostně otevřeli na půl cesty mezi městy Dallasem a Fort Worth moderní letiště, které je nejen největší na světě, nýbrž i tak příjemné a pohodlné, jak si jen lze přát. Města Dallas a Fort Worth se dohodla na stavbě společného letiště už v roce 1927, ale jsou to města, navzájem na sebe tevníci, soupeřící o kdejakou výmohlost a neshoda, zda má být letiště v Dallasu nebo ve Fort Worth, trvala až do roku 1961. Spor rozřešila vláda

ve Washingtonu oznámením, že buď se města dohodnou na společném řešení anebo nedostanou podporu na stavbu letiště. Pak už to šlo rychle. Nové letiště je vzdáleno od Dallasu i od Fort Worth padesát kilometrů. Ale je to, panečku, nějaké letiště! Zabírá plochu 27mi čtverečních mil (newyorský Manhattan by se v něm docela ztratil), stálo přes 700 milionů dolarů, má vlastní rychlostní dopravní systém o délce dvacet kilometrů a — což je to nehlavnější — piloti i letečtí kontrolori je do nebes vychvalují jako nejbezpečnější letiště světa. Kennedyho letiště v New Yorku by se na texaské letiště vešlo třikrát a mezinárodní letiště O'Hare v Chicagu, nejrušnější letiště Ameriky, dva

a půlkrát. Ale velikost zdaleka není největší přednost nového letiště. Projektanti a stavitelé víc než na rozlohu pamatovali na pohodlí cestujících. Hlavní projektant Thomas Sullivan spolupracoval na konstrukci Kennedyho letiště a LaGuardiova letiště v New Yorku a když byl pozván do Texasu, začal práci na nových plánech tím, že udělal dlouhý seznam všech chyb, jichž se projektanti dopustili v New Yorku. Těch omylů se v Texasu vyvaroval s tím výsledkem, že nové letiště pamatuje na vzrůst budov v budoucnosti, snižuje vzdálenosti — které musí pasažéři chodit pěšky na minimum, přibližuje parkoviště aut do nejtěsnější blízkosti budov pro odlet nebo přilet cestujících. Dopravu mezi různými částmi letiště budou obstarávat automaticky řízené vozy na pneumatikách, z nichž každý pojme 40 lidí nebo úměrné kvantum zásilek a podle potřeby i odpadků. Systém budou používat také zaměstnanci letiště. Slavnostní otevření mělo i mezinárodní nádech, neboť k počtu této významné letecké události přibyl do Ameriky i anglofrancouzský supersonický dopravní letoun Concorde. Byla to jeho první návštěva ve Spojených státech, tudíž gesto, které Texanové dovedou ocenit. Oplátkou za to pozvali posádku i cestující letadla Concorde na slavnostní obědy, večeře, bály a hostiny jak v Dallasu, tak ve Fort Worth.

STALÝ PROBLÉM TRHU

Čs. úřady se stále musí zabývat nespokojeností spotřebitelů se zásobováním. Poukazuje se především na nedostatek kovového nádobí, jízdních kol, šicích strojů — zároveň a podobně, což muselo už opět projednávat několik sněmovních výborů. Doporučily — už poněkoli káté — zvýšení dovozu v tomto sortimentu. Nedostatek kvalitního zboží také dále způsobuje hromadění nerealizované kupní síly. Státní spořitelna hlásí obrovský přírůstek vkladů na nejméně 12-měsíční výpověď. Tak například podle statistiky plánovací komise v Hradci Králové stoupají vklady především na venkově u členů zemědělských družstev. Podle statistických údajů se úspory přesunují v zaměření od průmyslového zboží a zařízení k bytové výstavbě a opravám domků, tedy k investicím dlouhodobějším.

Sibiřský plyn do Prahy

Od října začne proudit do pražské plynové sítě sibiřský zemní plyn z tranzitního plynovodu. Umožnila to urychlená výstavba přípojky od Českého Brodu.

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud našim nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpopulárnějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sbírká esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prosté moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spolufidil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útek z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narození tohoto politika, který spoluzakládal, budoval a fidil mladý československý stát. Neoprávněná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest — Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu — dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu — dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

ÚHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sbírká cestopisných ťrť, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADĚJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Krajan, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — krádem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazírování slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martínek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních období.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martínek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martínek. Sbírká anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavostí po jeho první sbírce básní anglických.

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Járy Kouta	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté — Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal — Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00